

Els arbres espontanis del Montnegre i el Corredor

Josep M. Panareda Clopés

Departament de Geografia Física i AGF
Universitat de Barcelona

Josep Pintó Fusalba

Unitat de Geografia
Universitat de Girona

Àngel Romo Diez

Institut Botànic de Barcelona

Introducció

El Montnegre i el Corredor són massissos fonamentalment forestals, on els arbres dominen arreu. Per això un estudi detallat de la distribució i de l'abundància dels arbres ja permet disposar d'una visió global i força afinada de les característiques corològiques i ecològiques d'aquests massissos. Amb aquest supòsit hem iniciat el projecte de recerca corològica de les plantes vasculars del Parc Natural del Montnegre i el Corredor amb la cartografia detallada dels arbres. La metodologia és exposada en una altra comunicació presentada en aquestes mateixes jornades (Panareda *et al.*, 1999).

La part principal del treball de camp ha estat feta al llarg del 1997 per al Montnegre, i del 1999 per al Corredor. El resultat ha estat un mapa per a cada tàxon en el qual en cada quadrat UTM és indicada la seva presència: en blanc si el tàxon no ha estat observat; amb un cercle negre petit si se'n detecta una presència escassa (espècie localitzada); un cercle mitjà si se'n comprova una presència notable (espècie freqüent), i un cercle gran si la presència és remarcable o és dominant (espècie abundant). Alhora ha estat estudiada la situació de cada tàxon, és a dir, si aquest està en una situació estable, si és regressiu o si és progressiu. Aquesta valoració es fa juntament amb l'estudi dels factors que condicionen aquesta dinàmica actual. A partir d'unes situacions naturals, que en una primera aproximació i des d'una perspectiva global ja són prou conegudes, es treballa el paper que hi han tingut i hi tenen a hores d'a-

Resumen

Los árboles espontáneos del Montnegre y el Corredor

Los macizos del Montnegre y el Corredor constituyen actualmente unos territorios con una cobertura vegetal esencialmente forestal. El clima, la litología, el agua y las actividades humanas han condicionado una gran biodiversidad con la presencia de numerosas especies arbóreas.

Para un mejor conocimiento de la presencia de especies arbóreas, de su distribución y abundancia, se ha llevado a cabo un estudio corológico, ecológico y de usos de los árboles espontáneos. También se indica si se mantienen estables, en regresión o progresión, y los usos y aprovechamientos pasados y actuales.

Los árboles más abundantes son *Quercus suber*, *Q. ilex* y *Pinus pinea*. La abundancia de la encina es probablemente menor de la que sería en estado natural; en su lugar se encuentran el alcornoque y el pino piñonero, que a lo largo de los últimos siglos han sido plantados y favorecidos por el hombre. Éstos se localizan especialmente en las solanas y crestas. Siguen en abundancia *Quercus petraea*, *Q. canariensis*, *Q. humilis* y *Castanea sativa*, que en las umbrías de las vertientes superiores son dominantes. Los robles ocuparían de manera natural una superficie mayor; los castaños, al contrario, han sido plantados y favorecidos. De los árboles bajos, que a menudo presentan aspecto arbustivo, destacan *Arbutus unedo*, *Rhamnus alaternus* y *Phillyrea latifolia*, siempre presentes y localmente abundantes. Los numerosos torrentes, rieras y hondonadas condicionan una elevada presencia de plantas de ribera, como *Alnus glutinosa*, *Salix cinerea* ssp. *oleifolia*, *Corylus avellana*, *Populus tremula* y *Prunus avium*.

Palabras clave

Corología, árbol, Cordillera Litoral Catalana, Montnegre, Corredor

Abstract

The spontaneous trees of the Montnegre i el Corredor

The Montnegre i el Corredor massifs are at present covered in forest. Climate, lithology, water levels and human activities have shaped a forest with a great variety of tree species. To obtain in-depth knowledge of the tree species and their distribution and abundance, a complete study was carried out. In this study special attention was paid to the chorology, ecology, status (in progression, regression or balanced) and uses and applications (present and past) of the tree communities.

The most plentiful trees are *Quercus ilex*, *Quercus suber* and *Pinus pinea*. Holm oak was less common than expected. The place corresponding to holm oak is now partly taken by cork oak and pines due to their being favoured by human activity.

In order of importance, *Quercus petraea*, *Quercus canariensis*, *Quercus humilis* and *Castanea sativa* are also found, particularly in the high parts of the Montnegre. These species of oaks occur naturally, while *Castanea sativa* is favoured by human activity. The main shrubs to be found are *Arbutus unedo*, *Rhamnus alaternus* and *Phillyrea latifolia*.

The presence of rivers and streams has contributed to the development of riparian forest with *Alnus glutinosa*, *Salix atrocinerea* ssp. *oleifolia*, *Corylus avellana*, *Populus tremula* and *Prunus avium*.

Keywords

Chorology, trees, Catalan Coastal Range, Montnegre, Corredor

ra la presència i l'activitat humanes. Els canvis en la presència d'un tàxon són deguts d'una manera especial a l'home, directament o indirecta.

En aquesta comunicació es presenta un resum de les característiques ecològiques, corològiques i d'usos principals de cada tàxon. Es deixa la cartografia i l'anàlisi detallat dels factors per a properes publicacions.

Catàleg dels arbres del Montnegre i el Corredor

***Acacia dealbata*, mimosa**

Arbre originari d'Austràlia, plantat com a arbret ornamental i subespontani en diferents indrets. Rebrot a facilitat, raó per la qual és fàcil trobar-ne poblacions denses. La seva florida (febrer-març) és molt espectacular per la densitat de glomèruls grocs. Present en indrets propers a les cases, on pot formar grups denses. Plantat en jardins. Rar.

***Acer campestre*, auró blanc**

Arbre present en boscos humits. Vist sobretot als vessants inferiors humits cap al cantó de la Selva. Molt rar.

***Acer monspessulanum*, auró negre**

Arbre localitzat als boscos humits. Raríssim i molt localitzat.

***Acer negundo*, negundo**

Arbre plantat en camins, carrers i jardins, sovint trobat com a subespontani, però sempre molt localitzat i escàs. Raríssim a la muntanya.

***Acer opalus ssp. opalus*, blada**

Arbre molt localitzat, i sempre trobat individuals aïllats en boscos humits. És força present al Montseny, per damunt dels 750 m, tot i que l'hem vist fins a 500 m. Raríssim al Montnegre.

***Acer platanoides*, erable**

Arbre plantat rarament en jardins, i subespontani en alguna ocasió, vora on ha estat plantat. Raríssim.

***Acer pseudoplatanus*, plàtan fals**

Arbre plantat rarament en jardins, i subespontani en alguna ocasió, vora on ha estat plantat. Raríssim.

***Ailanthus altissima*, ailant**

Arbre plantat per fixar talussos en pistes i carreteres i plantat en alguns jardins. En determinats indrets (on s'ha plantat o a les seves proximitats) s'ha naturalitzat clarament, sobretot en fondals i indrets humits. La seva capacitat de reproducció vegetativa el fa ser un «mal arbre» per la seva capacitat invasora. Ara per ara és molt localitzat al Montnegre i el Corredor. Arbre sense cap altre interès especial. Es fa difícil, per ara, predir la seva evolució. Rar.

***Alnus glutinosa*, vern**

L'arbre més característic i abundant dels boscos de ribera. En els fondals amb aigua corrent forma boscos en galeria espectaculars (vernedes): estrets, allargassats i alts. Arbre ben consolidat arreu de les riberes amb aigua permanent, en algunes fonts i punts dels vessants on l'aigua sura. És més escàs a les planes, on la verneda ha estat substituïda per marges, canyars o bardisses. El seu creixement ràpid,

els troncs llargs i rectes i la bona qualitat de la seva fusta (rogenca) el fan molt apreciat, sobretot per a torneria. Tendeix a expandir-se i a consolidar-se en els fondals d'on fou tret fa dècades. Frequent gairebé arreu i localment abundant.

***Arbutus unedo*, arboç o cirerer d'arboç**

Arbret molt abundant als boscos i bosquines d'arreu. En alguns vessants és especialment abundant, i és freqüent localitzar-hi exemplars grans. Tot sovint presenta un aspecte arbustiu, amb ramificacions abundants; però, si se'l deixa créixer, arriba a constituir-se en un arbret de tija gruixuda. Abunda sobretot als alzinars i les suredes. En determinades bosquines o màquies n'és l'espècie dominant. El seu fruit és comestible, encara que molt rarament és objecte de recol·lecció sistemàtica. De la fusta, se'n feia carbó, i ara es talla per a llenya. Abundant.

***Broussonetia papyrifera*, morera de paper**

Planta i subespontània en alguns marges. Molt localitzada.

***Buxus sempervirens*, boix**

Raríssim al sector calcari del Montnegre. Sovint plantat en jardins i per a tanques. Es fa difícil diferenciar si es tracta de peus naturalitzats o no. De fet, pot viure bé als vessants calcaris. Rar.

***Castanea sativa*, castanyer**

Plantat als obacs dels vessants mitjans i superiors en arbres denses en sistemes d'explotació de perxada. Actualment és molt abundant als obacs superiors, tot i que es troba localitzat gairebé arreu. En alguns indrets s'ha naturalitzat clarament i es reproduïx per llavor. Diverses plagues posen en perill la subsistència de les actuals perxades. El seu futur és incert tant per aquesta raó, com per la disminució dels beneficis que dona la seva explotació. Cal insistir que es tracta d'arbreda i que la seva fisonomia i estructura estan en relació directa amb el sistema d'aprofitament que comporta una tallada a mata rasa cada quinze o vint anys. Abundant en els obacs mitjans i alts, i rar i localitzat a la resta del territori.

***Cedrus atlantica*, cedre**

Plantat en parcs i jardins. Sempre molt rar. No n'hem constatat individus naturalitzats.

***Celtis australis*, lledoner**

Arbre plantat prop de gairebé totes les cases de pagès i caires dels marges. És un arbre d'ombra del qual es treien diversos profits. Els seus troncs proporcionen una fusta dura, flexible i agradable al tacte, per la qual cosa és emprada per fer bastons, manetes de dalla, forques, rampins o mànecs. Ara no té aquests profits, però els lledoners han quedat i s'han naturalitzat. Forma grupets als marges de vora de les cases i es troba sovint en fondals, sense constituir normalment masses denses. És fàcil trobar individus joves aïllats.

***Ceratonia siliqua*, garrofer**

Arbret molt cultivat als vessants assolellats del Maresme per a la garrofa. El cultiu pràcticament ha desaparegut, però resten peus de garrofers en alguns marges, vores de camins i enmig dels pradells i brolles. El garrofer és una

espècie típicament termòfila i no pot viure en indrets on fa massa fred. Sembla una espècie residual i regressiva. Pot desaparèixer d'ací a uns quants anys, i ser només un arbre de jardí. Localitzat en el cantó del Maresme. Rar o absent a la resta del territori.

***Corylus avellana*, avellaner**

Arbret molt abundant als fondals ombrívols d'arreu del Montnegre i el Corredor i als vessants ombrívols superiors, formant denses avellanoses. La gran rebrotada a peu de soca li confereix un aspecte peculiar, com una bosquina formada per mates compactes i clarament separades les unes de les altres. És una espècie pròpia dels boscos mesòfils secundaris, raó per la qual probablement ara es troba en una fase de màxima expansió. Avancem la hipòtesi que moltes avellanoses evolucionaran cap a rouredes. L'aprofitament de les rouredes i dels boscos de ribera afavoreix que l'avellaner es mantingui força abundant en aquests ambients. Els avellaners han estat molt aprofitats per fer bastons, i també pel seu fruit, l'avellana. Freqüent i localment abundant.

***Crataegus monogyna*, arç blanc**

Arbret present arreu, als boscos, bosquines i màquies. És més abundant en indrets humits. L'expansió dels boscos fa que la seva presència minvi. Es troba abundant als fondals desforestats (bardisses) i als matollars montans. Freqüent.

***Cupressus sempervirens*, xiprer**

Arbre alt i estret plantat vora de camins, cases, ermites i cementiris. Viu bé un cop plantat, però no sembla que s'hagi naturalitzat. Hi ha altres espècies de xiprers plantats en jardins.

***Eucalyptus* sp., eucaliptus**

Arbre emprat en repoblacions forestals. Hi ha una extensa plantació a la dreta de la part baixa de la vall de Fuirosos. Rar i localment abundant.

***Fagus sylvatica*, faig**

Arbre raríssim al Montnegre, localitzat en dos punts concrets, a l'obaga del coll de Basses i prop la font de la Casa Nova de Maspons. A l'obaga del coll de Basses forma una petita fageda, que els darrers anys ha aconseguit formar un estrat arbori continu. La referència de P. Montserrat és molt clara: «actualmente quedan dos árboles viejos, más de una docena de tocones cortados reiteradamente por los leñadores y varias plántulas nacidas recientemente». Independentment de l'origen d'aquesta població, és clar que es tracta d'un cas aïllat i que el faig pot sobreviure-hi bé, almenys per ara. L'inventari referenciat per G. Lapraz fa preveure que es tractava més aviat d'una roureda amb individus més propis d'una roureda que d'una fageda. Actualment té més aspecte de fageda, amb un empobriment del seu sotabosc a causa de l'ombra. El parell de peus de faig a la font de la Casa Nova de Maspons podria ser molt bé una plantació, sense cap altre interès biogeogràfic; cal dir que el seu entorn (solell) és format per plantes mediterrànies.

***Ficus carica*, figuera**

Arbret cultivat pel seu fruit, raó per la qual és present en els marges i prop de les cases. Es troba localitzat arreu, des de roquissers fins a boscos de ribera, probablement subes-

pontani. Es refà bé, però no sembla que pugui tenir naturalment una presència més gran.

***Fraxinus angustifolia*, freixe de fulla petita**

Arbre present en fondals, des de la plana de la Tordera fins als vessants superiors, on localment pot ser freqüent. Sovint ha estat plantat, com en el cas de la ribera de la riera de Fuirosos, on domina aigües avall de can Puig. El freixe dóna bona fusta, que al seu temps s'emprava per a mobles, portes d'entrada, carros, arades, estaques, bigues, andans, esclops i esquís. A vegades es coronava l'arbre per convertir-lo en una gran soca, d'on brotaven nombrosos tanys, les fulles dels quals eren un bon aliment per al bestiar. Ara no té tantes aplicacions, i és emprat sobretot en fusteria.

***Fraxinus excelsior*, freixe de fulla gran**

És un arbre molt abundant als boscos humits de l'estatge montà del Montseny, però és raríssim al Montnegre. Molt rar, només n'han estat localitzats peus aïllats. És probable que existeixin híbrids dels dos freixes.

***Ilex aquifolium*, grèvol o boix grèvol**

Arbre abundant a les rouredes dels vessants superiors i present arreu dels boscos humits i als fondals. Actualment té un profit com a espècie ornamental, però en ser una espècie protegida el seu aprofitament al Montnegre és controlat. És raríssim als boscos mediterranis, pràcticament absent a les suredes assolellades, i localitzat en els fondals inferiors.

***Juglans regia*, noguera**

És un arbre plantat, present prop de moltes cases, pel seu fruit, la nou. És subespontani en alguns sots i fondals i en determinats boscos humits. Hi ha arbres aïllats de capçada molt ampla. En general és una espècie rara i no sembla que tingui una expansió més gran.

***Juniperus communis* ssp. *communis*, ginebre**

Arbret localitzat en alguns indrets, rarament freqüent. Propi dels indrets no gaire secs. Rar.

***Juniperus oxycedrus*, càdec**

Arbret localitzat i escàs en vessants assolellats, sobretot a les màquies. Rar.

***Laurus nobilis*, llorer**

Arbre plantat en jardins i vores de les cases, on sovint s'ha naturalitzat. Es discuteix si en aquestes terres el llorer és autòcton o bé producte de la introducció humana. El fet és que actualment és espontani en molts fondals, on localment pot ser abundant, donant lloc a lloredes denses. Rebrot amb facilitat. Rar.

***Mespilus germanica*, nespler**

Arbret conreat i subespontani en diversos indrets, sobretot als fondals més càlids. Raríssim.

***Morus alba*, morera**

Arbre plantat i puntualment subespontani. En general és rar i molt localitzat.

***Olea europaea* var. *europaea*, olivera**

Arbret cultivat als indrets assolellats. Força abundant fa

unes quantes dècades. Actualment el seu conreu és escàs, i el més normal és trobar-lo formant una filera resseguint camins i marges. N'hem localitzat individus subespontanis, i rebrots de peus antigament conreats. Hi ha individus vells en jardins i torres. La tendència és el retrocés, tant en el conreu, com en la seva presència com a espècie subespontània. És residual.

***Picea abies*, pícea**

Arbret plantat en parcs i jardins i en antigues feixes. És escàs i molt localitzat.

***Phillyrea latifolia*, aladern fals**

Arbret força freqüent arreu, sobretot en els boscos dels vessants una mica ombrejats (alzinars). En èpoques de sequera, suporta millor la manca d'aigua que els altres arbres i arbustos alts. La seva població sembla estable. Freqüent.

***Pinus halepensis*, pi blanc**

Arbre força present arreu, però en general menys abundant que el pi pinyer. Es troba dispers pels boscos i més abundant en algunes brolles i màquies, sobretot sobre substrats pissarrencs i calcaris. També ha estat plantat en antigues feixes. La seva fusta ha estat emprada per a travesses de ferrocarrils i caixes d'embalatge. De la seva escorça també se n'han extret tanins. La població de pi blanc sembla estable, tot i que la tendència general és de minvar progressivament. És i serà més abundant als indrets més assolellats, rocallosos i secs.

***Pinus nigra*, pinassa**

Arbre molt localitzat i raríssim, ben probablement plantat o subespontani.

***Pinus pinaster*, pinastre**

Arbre molt emprat les darreres dècades en les plantacions en terres agrícoles abandonades, raó per la qual es localitza en antigues feixes. Per això actualment és abundant en alguns indrets. A la resta és de distribució dispersa. Viu bé i es reproduïx espontàniament en llocs oberts. Enmig de formacions denses la seva regeneració és molt difícil.

***Pinus pinea*, pi pinyer**

És el pi més abundant al conjunt del territori del Montnegre i el Corredor. Independent del seu origen, fa molt de temps que està ben naturalitzat, formant bones pinedes. És més abundant en terres sorrenques. És freqüent en les brolles i màquies. Sovint no és rar enmig de les suredes, i és més escàs als alzinars. En nombrosos indrets ha estat plantat i afavorit per l'home. Té gran importància l'aprofitament de les pinyes pels seus pinyons. La fusta ha tingut aplicacions diverses: bigues, travesses de ferrocarril, embarcacions i en ebenisteria. De l'escorça se n'han extret tanins. En general la població de pi pinyer tendeix a disminuir, encara que localment pot augmentar. Freqüent i localment abundant.

***Pinus radiata* = *P. insignis*, pi insigne**

Arbre originari de l'Amèrica del Nord i força plantat els darrers anys en antigues feixes. Té un creixement ràpid, però és molt atacat per la processionària, sobretot en indrets assolellats. Actualment és abundant on ha estat plantat. Es regenera amb dificultat per manca d'espais oberts.

***Pinus sylvestris*, pi roig**

Arbre molt localitzat i rar al Montnegre i el Corredor, on ha estat puntualment plantat.

***Pistacia lentiscus*, mata o llentiscle**

Arbret present arreu, sobretot en indrets assolellats, on normalment és freqüent i pren aspecte de mata grossa. Molt rarament assoleix l'aspecte d'arbre. Present en màquies, suredes i alzinars. La seva població sembla, per ara, força estable. No té un aprofitament destacat actualment.

***Platanus* × *hispanica*, plàtan**

Arbre plantat a les planes al·luvials, on forma denses arbredes, tallades periòdicament per a l'aprofitament de la fusta (embalatge). Les arbredes de plàtans es mantenen estables, tot i que n'hi ha que han estat arrencades els darrers anys. Té un creixement ràpid i gran, raó per la qual no és rar trobar exemplars monumentals en determinats fondals o vora de fonts. També és plantat en jardins i vores de carreteres. En alguns fondals hi ha exemplars que poden ser considerats subespontanis.

***Populus alba*, alba o àlber**

Arbre present als fondals i vores de carreteres, i també als jardins. És en general escàs, i probablement tots els individus són plantats o subespontanis. Viu bé als fondals.

***Populus* × *canadensis*, pollancre del Canadà**

Hi ha moltes races i varietats de pollancres plantats a les planes al·luvials i fondals, i són objecte d'un aprofitament intensiu per a embalatge. Són especialment abundants a les planes selvatanes de la Tordera.

***Populus nigra*, pollancre**

Arbre present en determinats fondals, probablement espontani. S'aprofita sobretot per a embalatge. Rar.

***Populus tremula*, trèmol**

Arbre freqüent als vessants superiors del Montnegre, on localment pot ser abundant, formant boscos mixtos amb els roures i avellaners. És present als altres boscos, sobretot als vessants ombrívols i als fondals. La seva població és estable.

***Prunus armeniaca*, albercoquer**

Arbret conreat i molt rarament subespontani.

***Prunus avium*, cirerer**

Arbre freqüent en els vessants superiors i fondals, on localment és abundant. És fàcil trobar-hi exemplars força grans. Té una significació tròfica especial per a la fauna, pels seus fruits, les cireres. Es regenera amb facilitat, i és fàcil trobar-ne individus joves en els fondals i boscos humits. Sembla que la població es manté, amb tendència a augmentar. És una espècie cultivada, present encara als camps del Maresme.

***Prunus domestica*, prunera**

Arbret cultivat arreu i sovint naturalitzat vora les cases i indrets humits. En general, escàs.

***Prunus dulcis*, ametller**

Arbret cultivat i alguna vegada subespontani als camps on ha estat plantat o a la seva vora. Escàs.

***Prunus laurocerasus*, llorer-cirer**

Arbre conreat en jardins i vores de cases, sovint subespontani als fondals, on viu bé. En general, raríssim.

***Prunus persica*, presseguer**

Arbret cultivat i sovint subespontani. Se'n troben exemplars aïllats derivats de la germinació de pinyols llençats pels visitants. Escàs.

***Pseudotsuga menziesii*, avet de Douglas**

Arbre introduït, plantat en antigues feixes, vores de pistes i jardins.

***Pyrus communis*, perera**

Arbret conreat, rarament subespontani.

***Pyrus malus ssp. malus*, pomera borda**

Arbret present en nombrosos indrets dels fondals i vessants ombrívols, probablement subespontani. Rar.

***Quercus canariensis*, roure africà**

És un dels arbres més significatius del Montnegre des del punt de vista biogeogràfic. La seva presència al NE de Catalunya constitueix una àrea disjunta de la seva àrea de distribució principal (sud de la península Ibèrica i nord d'Àfrica). Al Montnegre i a la plana de la Selva es troba el sector més representatiu d'aquesta àrea disjunta. Localment és freqüent, sobretot als vessants superiors del Montnegre, on forma boscos mixtos amb el roure de fulla gran i l'avellaner. També es fa als fondals i replans amb sòls profunds dels vessants mitjans, sobretot cap a la plana de la Selva. Se'n localitzen peus aïllats gairebé arreu de la resta del Montnegre. Sembla que actualment és una espècie en expansió.

***Quercus coccifera*, garric o coscoll**

Arbret no gaire abundant que rarament constitueix poblacions denses (garrigues). Es localitza en indrets oberts i degradats, sobretot en substrats durs. En sectors forestals denses és rar o raríssim, o fins i tot absent. Sembla que tendeix encara a reduir més la seva extensió, excepte a les carenes rocoses on allà on hi ha dics sobresortint, amb poc sòl i ben assolellats.

***Quercus faginea ssp. cerrioides*, roure cerrioide**

Híbrid força freqüent en els fondals d'arreu, essent més abundant en els vessants més ombrívols.

***Quercus ilex ssp. ilex*, alzina de fulla llarga**

Arbre molt abundant en tot el Montnegre i el Corredor, formant denses boscos monoespecífics (alzinars) o mixtos amb roures, suros o pins. És previsible que la població d'alzines augmenti, a causa de la menor intervenció humana. L'alzina probablement anirà envaint el territori de les pinedes, suredes, màquies i brolles. En canvi, també és previsible que l'alzina reculi en determinats fondals i als vessants més frescals de la part superior del Montnegre, a favor de les rouredes. La seva escorça s'utilitza en la indústria d'adobament de les pells. La fusta fou molt emprada fins fa unes quantes dècades per a l'obtenció del carbó vegetal. També se n'han fet mobles, rodes de carro, estris del camp i mànecs. Actualment es talla sobretot per a llenya.

***Quercus morisii*, surolí o surí**

Arbre rar, híbrid entre l'alzina i el suro, localitzat a les suredes i els alzinars.

***Quercus petraea*, roure de fulla gran**

Arbre alt present i localment freqüent als vessants mitjans i superiors del Montnegre, on forma rouredes denses, a vegades juntament amb el roure africà (*Q. canariensis*). Hi ha híbrids entre aquestes dues espècies de roure. Sembla que, de moment, el roure de fulla gran tendeix a expandir-se i a formar boscos denses i alts, cada vegada més extensos.

***Quercus humilis*, roure martinenc**

Arbre alt present als fondals i vessants ombrívols. En contacte amb la plana del Vallès i la Selva hi ha extenses rouredes on predomina el roure martinenc, tot i que hi són freqüents els híbrids (en aquests híbrids intervenen *Q. humilis*, *Q. petraea*, *Q. canariensis*, *Q. pyrenaica* i *Q. faginea*). Sovint són rouredes mixtes amb alzines, que en general sembla que tendeixen a ser cada vegada més rouredes, on la presència d'espècies eurosiberianes és cada vegada més gran, minvant les mediterrànies. El roure martinenc sembla que tendeix a expandir-se en molt indrets, sobretot obacs i peus de vessants on hi ha més acumulació de materials fins i on hi ha més retenció hídrica.

***Quercus robur*, roure pènel**

Arbre alt present de manera esporàdica al cantó de la Selva. Prop del poble de Tordera hi ha una extensa roureda de roure pènel, en una plana periòdicament inundada. Als fondals del Montnegre proper hi ha exemplars que recorden el roure pènel. Raríssim.

***Quercus suber*, suro o surera**

Probablement és l'arbre més estès al Montnegre i el Corredor, fins i tot més que l'alzina i el pi pinyer. Es tracta d'un arbre plantat i afavorit de manera gran al llarg del segle XIX per a l'obtenció de la seva escorça, el suro. Forma grans suredes arreu, més escasses als vessants superiors, on dominen els castanyers, els roures i les alzines. Els suros es refan bé, tot i que en diversos indrets reculen a causa de l'abandó del seu aprofitament. El seu àmbit a vegades ha estat plantat amb pins. En general, doncs, el suro ja ha assolit la seva màxima extensió, afavorida per l'home. De manera natural, la màquia densa i l'alzinar van substituint, almenys en part, la sureda pura. Algunes suredes que tenen dècades de vida han esdevingut ja un bosc mixt de suros i alzines. És difícil saber fins on recularà el suro de manera natural. Tot dependrà de la capacitat colonitzadora de l'alzina i dels roures.

***Rhamnus alaternus var. alaternus*, aladern**

Arbret abundant als vessants inferiors, en bosquines, màquies, alzinars i suredes. És rar a les parts altes i absent en els boscos humits superiors (rouredes i avellanoses). La seva població no sembla que hagi de variar en un futur immediat. En una primera fase de la colonització pels matollars de terres agrícoles abandonades, l'aladern pot fer-se freqüent, i hi roman bé fins que l'alzinar s'hi estableix; aleshores l'aladern pot patir un cert retrocés.

***Robinia pseudoacacia*, robínia**

Arbre plantat en fondals i marges humits, on s'ha natura-

litzat. És subespontani en nombrosos indrets, sobretot a causa de la seva gran capacitat de fer brots. A més de la seva utilització per a fusta (tanques, embalatge, bigues, etc.), és utilitzat per protegir talussos de carreteres, a causa de la densitat de les seves arrels, i dels brots que en surten. Tendeix a consolidar-se on es planta i a eixamplar la seva àrea en indrets humits, ombrívols i fondals. Sovint es comporta com una planta invasora i colonitzadora. Freqüent.

Salix alba, salze

Arbre present als boscos de ribera de la Tordera i, de manera escadussera, en algunes rieres i torrents. En general és un arbre escàs.

Salix cinerea ssp. oleifolia, gatell

Arbret molt abundant als fondals, en especial on l'aigua corrent no és permanent i hi ha una certa acumulació de fins. Forma gatelledes, bosquines que presenten una distribució allargassada, seguint els fondals. Sovint és força abundant a les vernedes, i també a les avellanoses. No és rar trobar gatells aïllats als vessants, on hi ha una mica d'humitat.

Salix caprea, gatsaule

Arbret raríssim i molt localitzat al Montnegre, propi dels fondals.

Salix elaeagnos ssp. angustifolia, sarga

Arbret de les lleres pedregoses dels rius i torrents, freqüent al llit de la Tordera, i més rar a les rieres i torrents afluents. La seva població varia força a causa de les avingudes de la Tordera. Sembla que la població actual és molt més reduïda respecte a la de fa unes quantes dècades. S'aprofitava per a cistelleria.

Salix fragilis, vimetera

Arbret plantat pels vímets en els marges i vores de recs i sèquies. Ocasionalment és subespontani. Aprofitament per a cistelleria. Tendeix a desaparèixer.

Salix purpurea, sàlic

Arbret present a les vernedes obertes i degradades de la Tordera. Sovint es confon amb la sarga, amb la qual conviu sovint. S'aprofitava per a cistelleria. Rar i localitzat.

Sambucus nigra, saüc

Arbret freqüent als fondals i abundant als boscos de ribera. Plantat a les vores de les cases pels seus atributs remeiers. Freqüent als fondals degradats i bardisses.

Sorbus aria, moixera

Arbre rar als boscos humits. Molt freqüent a l'estatge montà del Montseny, però al Montnegre i el Corredor és escàs.

Sorbus domestica, server

Arbre present en tots els boscos, gairebé sempre en individus aïllats o petits grups. Cada vegada es destaca més en el paisatge, en especial als alzinars i les suredes, pel seu caràcter caducifoli. Es regenera bé. Fou plantat a les vores de les cases pels seus fruits, les serves, que es menjaven ben madures o després de deixar-les assecar.

Sorbus torminalis, moixera de pastor

Arbre present als boscos, sovint freqüent als vessants forestals, sobretot al cantó selvatà. Rarament forma grups grans, però sol ser força freqüent enmig d'alzines i suros, en especial als obacs i fondals. Pren rellevància a la tardor, per la tonalitat rogenca de les seves fulles. Es regenera bé, i són freqüents els individus joves.

Tamarix africana, tamariu africà

Arbret localitzat a les ribes i al llit de la Tordera, des de Sant Celoni fins a la desembocadura. La seva presència ha d'explicar-se per la relativa elevada concentració de sals en les aigües de la Tordera.

Tilia platyphyllos, til·ler o tell de fulla gran

Arbre raríssim als boscos humits, a les rouredes i avellanoses, probablement subespontani. Hi ha diverses espècies de tell que han estat plantades en carrers i jardins, com ara el de fulla petita (*T. cordata*) i el tell argentat (*T. tomentosa*), que a vegades s'escampen espontàniament, però sempre de manera escassa.

Ulmus glabra, oma

Arbre molt localitzat als fondals i vessants superiors més ombrívols. Raríssim.

Ulmus minor, om

Arbre freqüent en fondals i planes inferiors, i també present als sòls argilosos dels vessants o quan hi ha una humitat edàfica força elevada. L'afectació de la grafiosi ha estat molt important. Fins no fa gaire era normal trobar-se exemplars grans en algun marge o vora les cases. Malgrat tot, dels peus morts surten nombrosos brots, amb un futur incert. L'om havia estat objecte de plantació. Actualment es planten a les vores dels camins i de les cases oms introduïts, com ara *Ulmus pumila*, que clarament s'ha naturalitzat, sense que se'n pugui preveure el futur.

Bibliografia

Panareda, J.M.; Salvà, M.; Pintó, J.; Romo, À.; Mas, R.; Barriocanal, C. (1999). «Metodologia per a la cartografia corològica de les plantes vasculars del Montnegre i el Corredor en reticle UTM d'1 × 1 km». *III Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*.